

УДК 346.1; 346.2

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.7.11>**Оксана Вінник,***докт. юрид. наук, професор,**член-кореспондент Національної академії правових наук України,**головний науковий співробітник відділу правового забезпечення ринкової економіки**Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва**імені академіка Ф. Г. Бурчака**Національної академії правових наук України*

РОЛЬ МОДЕЛЬНИХ УСТАНОВЧИХ ДОКУМЕНТІВ (ШАБЛОНІВ) У ПРОЦЕСІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СФЕРИ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Стаття присвячена проблемі використання модельних установчих документів (шаблонів) господарських організацій в процесі їх формування, включаючи реєстраційні процедури, в ракурсі цифровізації сфери економіки.

Визначаються переваги таких документів і он-лайн процедур в процесі формування суб'єктів господарювання (економія часу, коштів, зручність, адекватність обмежувальним заходам на киталт антикоронавірусного карантину). Відсутність адекватного потребам суспільства нормативно-правового регулювання зазначених відносин та брак наукових досліджень з цих питань свідчать про актуальність порушеної в цій статті проблеми та необхідність визначення шляхів її розв'язання.

Аналізується українське законодавство щодо можливості використання модельних установчих документів і на підставі отриманих результатів робляться такі висновки: загальні положення щодо цього закріплені в кодексах (Цивільному та Господарському), а стосовно реєстраційних процедур – в Законі «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань». Проте в Україні є чинним лише Модельний статут товариства з обмеженою відповідальністю, затверджений Кабінетом Міністрів України.

Разом із тим у сфері господарювання діють різноманітні суб'єкти, правовий статус яких визначається зазначеними кодексами, а також спеціальними законами: «Про колективне сільськогосподарське підприємство», «Про кооперацію», «Про сільськогосподарську кооперацію», «Про фермерське господарство» тощо, в яких відсутня навіть згадка про модельні установчі документи.

На відміну від українського законодавства право ЄС (зокрема, Директива 2019/1151 від 20.06.2019) передбачає широке використання шаблонів у процесі формування компаній з урахуванням національного законодавства країн-членів щодо видів таких суб'єктів та пов'язаних із цим процесом процедур.

З урахуванням результатів проведеного аналізу пропонуються шляхи вдосконалення українського законодавства з порушених в цій статті питань. Зокрема, є нагальна потреба уніфікації положень зазначених актів законодавства щодо видів суб'єктів господарювання і відмови від застарілих, подібних чи непрозорих з точки зору їх правового регулювання організаційно-правових форм суб'єктів господарювання. Для забезпечення використання переваг модельних установчих документів доцільно їх розробити для кожного виду легалізованих суб'єктів господарювання/господарських організацій, а положення про використання шаблонів включити в закони, що визначають статус таких суб'єктів.

Ключові слова: цифровізація, модельні установчі документи (шаблони), формування суб'єктів господарювання, вдосконалення правового регулювання.

Постановка проблеми. Одним із ключових принципів цифровізації відповідно до затвердженої Урядом Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки [1] є її спрямування на створення переваг у різноманітних сферах повсякденного життя.

У сфері економіки цифровізація відбувається за багатьма напрямками, серед яких важливе місце посідає легалізація суб'єктів

господарювання з використанням цифрових технологій. Закон «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» (далі – Закон про державну реєстрацію) [2] передбачає використання таких технологій, в тому числі ведення Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (далі – Єдиний державний реєстр), можливість подання

в електронній формі через портал електронних сервісів документів для відповідних реєстраційних процедур (державної реєстрації, внесення змін у відомості такої реєстрації та її скасування) та отримання витягів з Єдиного державного реєстру в такій же формі тощо. Зазначений Закон також містить положення щодо модельного статуту як установчого документа юридичної особи (станом на час написання цієї статті модельний статут для суб'єктів господарювання актуальний лише для товариств з обмеженою відповідальністю з 2011 р. [3], коли було затверджено перший варіант такого статуту, і нині чинний, багатоваріантний, затверджений 2019 р. [4], що відповідає Закону «Про товариства з обмеженою і товариства з додатковою відповідальністю» [5]). Реєстрація таких товариств на підставі модельного статуту здійснюється за допомогою запровадженого Мінюстом, який забезпечує створення, ведення та функціонування Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань [6], сервісу онлайн-реєстрації ТОВ [7]. Єдиний алгоритм формування цифрового коду Модельного статуту товариства з обмеженою відповідальністю затверджено наказом Міністерства юстиції України від 20 березня 2020 року № 1162/5 «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства юстиції України» [8].

Метою статті є розгляд проблем використання модельних установчих документів (шаблонів) господарських організацій у процесі їх формування, у тому числі реєстраційних процедур, у ракурсі цифровізації сфери економіки.

Виклад основного матеріалу. Проблема цифровізації бізнес-діяльності, включаючи всі її стадії – від започаткування до *припинення*, набула особливої актуальності в умовах пандемії коронавірусної хвороби, введення карантинних заходів, що унеможливають/утруднюють традиційний порядок ведення справ з необхідністю подання/отримання паперових документів, включаючи різноманітні дозволи, реєстраційні процедури. При цьому зростає роль модельних установчих документів (шаблонів), оскільки їх наявність полегшує процедуру онлайн формування господарських організацій, мінімізує зусилля та витрати для їх засновників та попереджає конфлікти, зумовлені непрофесійним складанням таких документів, що нерідко трапляється на практиці не лише через брак знань та навичок у їх розробників, а й у зв'язку зі складним правовим регулюванням, про що варто зупинитися окремо.

Зазначена проблема порушується в основному юристами-практиками (А. Перепельченко [9]), А. Бучковським [10]) та ін.) та юридичними фірмами [11; 12] в ракурсі використання Модельного статуту ТОВ [4] в процесі формування такого товариства з точки зору *переваг та недоліків* подібного документа. До перших зазвичай відносять: неможливість підробки Модельного статуту; відсутність потреби затверджувати нову редакцію статуту товариства у разі внесення в неї змін (в межах, передбачених Модельним статутом варіантів), а також подавати текст такого статуту при реєстрації ТОВ, оскільки він є загальнодоступним, до других (недоліків) – неможливість внесення змін до положень Модельного статуту (відступлення від його положень); у разі внесення змін в такий статут Кабінетом Міністрів, ці зміни стосуються всіх ТОВ, які здійснюють свою діяльність на його підставі; неможливість доповнення Модельного статуту бажаними для учасників товариства положеннями та особливості використання (необхідність зазначення у підписаному всіма засновниками ТОВ рішенні про його створення положення про функціонування товариства на основі Модельного статуту; неможливість урахування індивідуальних особливостей конкретного ТОВ, які не знайшли віддзеркалення в Модельному статуті, що робить його більш прийнятним для представників малого бізнесу, для започаткування товариства однієї особи, а також для тих, «хто вже знає, як організувати свою справу, та не хоче перейматися «зайвими» паперами на старті»; мало привабливість Модельного статуту у разі необхідності створення більш гнучкої та індивідуальної системи органів управління та контролю, а також додаткових механізмів захисту майнових інтересів учасників товариства, ніж передбачені Модельним статутом [10]).

Разом із тим ця проблема стосується не лише ТОВ, а всіх господарських організацій, що створюються та функціонують у передбачених українським законодавством досить численних організаційно-правових формах, що, своєю чергою, зумовлює необхідність уніфікації процесів їх створення з використанням переваг модельних установчих документів і цифровізації, а також з урахуванням нових загроз суспільному благополуччю на кшталт нинішньої коронавірусної. Проте питання застосування виключно в режимі онлайн процедури формування господарських організацій як таких, незалежно від організаційно-правової форми, та ролі в цьому модельних установчих документів залишається малодослідженою. Тому

в цій статті порушується зазначена проблема та окреслюються можливі шляхи її вирішення.

У зв'язку з цим слід проаналізувати положення відповідних актів законодавства України із вказаних питань, зазначивши при цьому, що питання цифровізації започаткування бізнес-діяльності та використання при цьому шаблонів регулюється в основному в ракурсі реєстраційних процедур, передбачених Законом про державну реєстрацію, хоча в ГК України [13, ст. 56, 62, 74, 82] та ЦК України [14, ст. 81, 87] містяться загальні положення про можливість створення та функціонування на базі модельного статуту юридичних осіб приватного права (ЦК) та суб'єктів господарювання, підприємств, в тому числі державних, господарських товариств (ГК). Більш ґрунтовні положення щодо цього містяться в Законі про державну реєстрацію, який, зокрема, передбачає:

– модельний статут як вид установчого документа (нарівні з установчим актом, статутом, засновницьким договором, одноособовою заявою (меморандумом), положенням тощо) та необхідність зазначення цифрового коду модельного статуту (якщо модельний статут є багатоваріантним);

– забезпечення порталом електронних сервісів¹ формування за визначеним алгоритмом цифрового коду модельного статуту, що дає змогу ідентифікувати автоматичними засобами редакцію модельного статуту, на підставі якого діє юридична особа (якщо модельний статут є багатоваріантним); перегляд, копіювання та роздрукування виписки, витягу, інших документів та відомостей з Єдиного державного реєстру, а також редакції модельного статуту, на підставі якого діє юридична особа (якщо модельний статут є багатоваріантним); затвердження Міністерством юстиції України/Мініюстом Порядку функціонування portalу електронних сервісів, яким визначається, зокрема, алгоритм формування цифрового коду модельного статуту (ст. 8); Мініюст відповідно до Закону про державну реєстрацію [2] та Положення про це міністерство [6] забезпечує створення, ведення та функціонування Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, затверджує Порядок функціонування

portalу електронних сервісів, яким визначається, зокрема, алгоритм формування цифрового коду модельного статуту, що дає змогу ідентифікувати автоматичними засобами редакцію модельного статуту, на підставі якого діє товариство з обмеженою відповідальністю [15].

– серед відомостей про юридичну особу, які містяться в Єдиному державному реєстрі, зазначається і вид установчого документа (установчий акт, статут, модельний статут, засновницький договір, одноособова заява (меморандум), положення тощо) та установчий документ, а також цифровий код модельного статуту (якщо модельний статут є багатоваріантним) – ст. 9;

– зазначення серед відомостей, що містяться в Єдиному державному реєстрі і надаються у вигляді безоплатного доступу через портал електронних сервісів, цифрового коду модельного статуту (ст. 11);

– обов'язкова відповідність модельного статуту, що подається для державної реєстрації, встановленим вимогам (ст. 15, 17).

Отже, законодавець передбачає не окремих випадок (стосовно товариств з обмеженою відповідальністю), а загальне правило щодо використання модельного статуту при здійсненні реєстраційних процедур стосовно юридичних осіб. Проте до цього часу подібний документ розроблено лише для ТОВ. Разом із тим потреба в модельних статутах та інших видах модельних установчих документів (засновницького договору, меморандуму, договору (декларації) про створення фермерського господарства) для господарських організацій, що безпосередньо здійснюють господарську діяльність, вельми актуальна з кількох причин:

– використання такого статуту спрощує реєстраційні процедури, про що свідчить вищезгаданий онлайн сервіс Мініюсту [7];

– можливість функціонування на базі модельного статуту відповідає інтересам більшості засновників господарських організацій, оскільки позбавляє їх клопоту щодо звернення до недешевих послуг юристів/юридичних фірм;

– розробка індивідуальних установчих документів, крім значної вартості подібної послуги, досить проблематична з огляду на численність організаційно-правових форм суб'єктів господарювання, оскільки, крім індивідуальних підприємств, фермерських господарств, господарських товариств і виробничих кооперативів, що є традиційними учасниками відносин у сфері ринкової економіки, як свідчить зарубіжна практика, українське законодавство передбачає можливість започаткування господарської діяль-

¹ Це веб-сайт, організований як системне багаторівневе об'єднання різних ресурсів та сервісів для забезпечення максимального доступу до інформації та послуг у сфері державної реєстрації, ліцензування та дозвільної системи у сфері господарської діяльності (ст. 1 Закону про державну реєстрацію [2]).

ності також у таких організаційно-правових формах, як: (1) *унітарне приватне підприємство* [14, ст. 63] та вибору для такого підприємства одного з основних правових титулів майна – права власності, права господарського відання, права оперативного управління [14, ст. 133]; 2) колективне сільськогосподарське підприємство, що має ознаки виробничого кооперативу, проте його правове становище регулюється не законами, що визначають правове їхнє становище («Про сільськогосподарську кооперацію» [16], «Про кооперацію» [17]), а Законом 1992 р. «Про колективне сільськогосподарське підприємство» [18], положення якого були актуальні в період його прийняття, проте втратили свою злободенність, а деякі з них (зокрема, майнові відносини) і досі викликають проблеми їх застосування на практиці.

Отже, проблема модельних установчих документів (їх розробки, затвердження та застосування) зумовлена: численністю не лише організаційно-правових форм бізнесу, а й правових титулів майна приватних унітарних підприємств (право власності, право господарського відання, право оперативного управління [14, ст. 133]) та відсутністю більш-менш ґрунтовного регулювання щодо таких підприємств; складним законодавством, що формувалося протягом 30 років і містить акти з різним ступенем регулювання (від лаконічного – Закон «Про колективне сільськогосподарське підприємство», який стосується перехідних – від планово-розподільчої економіки до ринкової – форм ведення господарської діяльності, до вельми ґрунтовних, адекватних ринковим відносинам – закони «Про кооперацію» [17], «Про акціонерні товариства» [19], «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» [5], «Про фермерське господарство» [20] чи пристосованих до ринкових умов демократичних форм господарювання (закони «Про кооперацію» [17], «Про сільськогосподарську кооперацію» [16]).

Цифровізація сфери господарювання і, відповідно, формування суб'єктів господарювання, в тому числі їх державна реєстрація на підставі модельних установчих документів, виключно в режимі онлайн набули особливої злободенності із застосуванням карантинних режимів з метою зменшення ризику поширення коронавірусної хвороби. У зв'язку з цим варто звернутися до досвіду ЄС, де цифровізація корпоративних відносин вирішується досить активно, про що, зокрема, свідчить низка директив [21: 22], одна з яких стосується безпосередньо цифровізації процесу формування компаній, включаючи реєстраційні процедури, та ролі в цьому

шаблонів (модельних установчих документів). Це Директива (ЄС) 2019/1151 Європейського Парламенту та Ради від 20 червня 2019 року про внесення змін до Директиви (ЄС) 2017/1132 щодо використання цифрових інструментів та процесів у праві компаній (DIRECTIVE (EU) 2019/1151 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 20 June 2019 amending Directive (EU) 2017/1132 as regards the use of digital tools and processes in company law) [22]. Як зазначається в цій Директиві, використання таких інструментів та процесів забезпечує економію часу і коштів у процесі створення компаній та їхніх філій, надання вичерпної та доступної інформації про компанії, що є однією з передумов ефективного функціонування, модернізації та адміністративного упорядкування конкурентного внутрішнього ринку та забезпечення конкурентоспроможності та надійності компаній. Крім того, Комісія ЄС у своєму повідомленні «Стратегія єдиного цифрового ринку для Європи» [23] та «Плані дій щодо електронного урядування ЄС на 2016-2020 роки: прискорення цифрової трансформації уряду» [24] наголосила на ролі державних органів у наданні допомоги бізнесу щодо полегшення започаткування бізнес-діяльності, включаючи компанії, з використанням можливостей Інтернету, а в «Таллінській декларації про електронне урядування» від 6 жовтня 2017 року [25] держави-члени закликають активізувати зусилля для забезпечення ефективних, орієнтованих на користувачів електронних процедур у ЄС.

Частина передбачених в зазначеній Директиві заходів значною мірою врахована в праві України, зокрема щодо можливості здійснення реєстраційних процедур в режимі онлайн, проте положення щодо формування компаній **виключно** в режимі онлайн та ролі в цьому шаблонів (модельних установчих документів), розміщених на відповідних електронних ресурсах, враховано фрагментарно, оскільки фактично в Україні офіційно затверджено лише модельний статут ТОВ.

Уведенням жорстких карантинних заходів в умовах пандемії коронавірусної хвороби, що було застосовано цього року в більшості країн світу, включаючи Україну, значно ускладнює чи навіть унеможлиблює традиційний порядок ведення справ з необхідністю подання/отримання паперових документів у процесі відповідних реєстраційних та дозвільних процедур. З огляду на невтішні прогнози щодо перебігу цієї пандемії цифровізація зазначених процесів та використання при цьому шаблонів значною мірою має запобігти зменшенню біз-

нес-діяльності та пов'язаним із цим втратам на рівні національної економіки. Оскільки чинне законодавство України (включно з наведеними вище актами законодавства) містить прогалини щодо можливості формування господарських організацій виключно в режимі онлайн з використанням шаблонів (модельних установчих документів, в тому числі статутів) належним чином не врахована, доцільно коротко проаналізувати відповідні положення Директиви 2019/1151 Європейського Парламенту та Ради від 20 червня 2019 року [22]. Так, згідно зі ст. 13г і ст. 13h зазначеної Директиви: 1) формування компаній може здійснюватися повністю в режимі онлайн, не вимагаючи від заявників особисто їх присутності у будь-якому органі чи при будь-якій особі, наділені згідно з національним законодавством відповідними повноваженнями щодо формування компаній, включаючи складання документа про створення підприємства; 2) для формування компаній виключно в режимі онлайн встановлюються правила онлайн-формування компаній, в тому числі **правила** щодо використання шаблонів, які повинні принаймні передбачати таке: процедури щодо підтвердження наявності у заявників необхідної правоздатності та повноважень представляти компанію; засоби для підтвердження особи заявників, передбачені цією Директивою (ст. 13b); вимоги до заявників щодо використання довірчих послуг, зазначених у Регламенті (ЄС) № 910/2014; процедури перевірки законності об'єкта компанії, якщо такі перевірки передбачені національним законодавством; процедури перевірки законності найменування компанії, якщо такі перевірки передбачені національним законодавством; процедури перевірки призначення директорів; 3) крім того, мають бути забезпечені: наявність шаблонів для відповідних типів компаній (згідно з національним законодавством країни-члена ЄС) та їх розміщення на реєстраційних порталах або веб-сайтах, доступних за допомогою Єдиного цифрового шлюзу, а також забезпечення використання шаблонів заявниками відповідно до встановлених правил.

Висновки

Отже, відповідність українського законодавства положенням цієї Директиви, як свідчить вищенаведений аналіз, стосується переважно ТОВ. Решта передбачених українським законодавством (згаданими актами) організаційно-правових форм підприємництва залишається без модельних установчих документів і, відповідно, можливості використання

їхніх переваг у нинішніх, досить непростих, умовах започаткування і ведення бізнесу.

З метою подолання цієї прогалини та з огляду на необхідність урахування передбаченого законодавством досвіду ЄС [26], а також з урахуванням ймовірних загроз суспільному благополуччю (включно з економічним життям) пропонується:

– оптимізувати положення чинного законодавства щодо: (а) суб'єктів господарювання, які функціонують у певних організаційно-правових формах, виключивши з їх кола застарілі (зокрема, КСП) і передбачивши перетворення функціонуючих в таких формах суб'єктів на подібні їм, але більш ефективні для соціально орієнтовної ринкової економіки (в цьому випадку – на сільськогосподарські кооперативи); (б) приватних унітарних підприємств, виключивши можливість їх створення з похідними від права власності правовими титулами майна (правом господарського відання або правом оперативного управління) і передбачивши перетворення приватних унітарних підприємств-власників майна на ТОВ однієї особи, оскільки приватне унітарне як підприємство-власник майна по суті мало чим відрізняється від товариства однієї особи, правове становище якого є прозорим з огляду на ґрунтовне регулювання на рівні ЦК [14], законів «Про акціонерні товариства» [19] та «Про товариства з обмеженою і додатковою відповідальністю» [5];

– доповнити усі закони, що визначають специфіку функціонування суб'єктів господарювання з певною організаційно-правовою формою, положеннями про *дві можливості* для таких осіб, що відповідають процесу цифровізації та є найбільш прийнятними в умовах ймовірності обмежень на зразок антикоронавірусного карантину: (а) можливості створення таких суб'єктів виключно в режимі онлайн та (б) можливості їх функціонування на основі модельних установчих документів, розроблених Урядом,

– розробити модельні установчі документи для всіх видів легалізованих суб'єктів господарювання з наступним їх затвердженням Кабінетом Міністрів України.

Такі заходи сприятимуть посиленню прозорості не лише правового регулювання, а й самої сфери господарювання, а також в організаційному сенсі сприятимуть бізнесу (особливо малому і середньому, для якого важливим є оптимізація витрат, часу і зусиль на подібні процеси) як за звичайної ситуації в економіці, так і за наявності обмежень, що можуть встановлюватися для забезпечення суспільного благополуччя.

Список використаних джерел:

1. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки: схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text> (дата звернення: 08.07.2020).
2. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань : Закон України від 15 травня 2003 року № 755-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15?find=1&text=%D0%BC%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%BD#Text> (дата звернення: 08.07.2020).
3. Модельний статут товариства з обмеженою відповідальністю : затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2011 р. № 1182. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1182-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення: 08.07.2020).
4. Модельний статут товариства з обмеженою відповідальністю : затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 27 березня 2019 р. № 36. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/367-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 08.07.2020).
5. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю : Закон України від 6 лютого 2018 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text> (дата звернення: 11.07.2020).
6. Положення про Міністерство юстиції України : затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 2 липня 2014 р. № 228. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення: 09.07.2020).
7. Реєстрація юридичної особи. URL : <https://online.minjust.gov.ua/registration-ur> (дата звернення: 08.07.2020).
8. Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства юстиції України : наказ Міністерства юстиції України від 20 березня 2020 року № 1162/5. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0295-20#Text> (дата звернення: 09.07.2020).
9. Перепельченко А. Спрощення процедури реєстрації ТОВ. Відтепер компанію можна зареєструвати онлайн. URL : <https://prihodko.com.ua/ua/sproshhennya-protseduri-reyestratsiyi-tov-vidteper-kompaniyu-mozhna-zareyestruvati-onlayn/> (дата звернення: 08.07.2020).
10. Бучковський А. Від шаблону до конструктора: кому не підходить модельний статут. URL : <https://mind.ua/openmind/20196951-vid-shablona-do-konstruktora-komu-ne-pidhodit-modelnij-statut> (дата звернення: 08.07.2020).
11. Модельний статут: плюси і мінуси. URL : <https://advisgl.if.ua/modelnij-statut-plyusi-minusi/> (дата звернення: 08.07.2020).
12. Новий модельний статут ТОВ та спрощення у сфері будівництва, морського бізнесу та автотранспорту. URL : <http://dinai.com/ua/overview/4972> (дата звернення: 08.07.2020).
13. Господарський кодекс України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15?find=1&text=%D0%BC%D1%96%D0%BA%D1%80%D0%BE#Text> (дата звернення: 08.07.2020).
14. Цивільний кодекс України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 11.07.2020).
15. Порядок функціонування порталу електронних сервісів юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи : затв. наказом Міністерства юстиції України 23.03.2016 № 784/5. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0427-16#Text> (дата звернення: 12.07.2020).
16. Про сільськогосподарську кооперацію : Закон України від 17 липня 1997 року № 469/97-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/469/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 11.07.2020).
17. Про кооперацію : Закон України від 10 липня 2003 року № 1087-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1087-15#Text> (дата звернення: 11.07.2020).
18. Про колективне сільськогосподарське підприємство : Закон України від 14 лютого 1992 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2114-12#Text> (дата звернення: 11.07.2020).
19. Про акціонерні товариства : Закон України від 17 вересня 2008 року № 514-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#Text> (дата звернення: 11.07.2020).
20. Про фермерське господарство : Закон України від 19 червня 2003 року № 973-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15#Text> (дата звернення: 11.07.2020).
21. Directive (EU) 2017/1132 of the European Parliament and of the Council of 14 June 2017 relating to certain aspects of company law. URL : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32017L1132> (дата звернення: 09.07.2020).
22. Directive (EU) 2019/1151 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2019 amending Directive (EU) 2017/1132 as regards the use of digital tools and processes in company law. URL : <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2019/1151/oj> (дата звернення: 08.07.2020).
23. A Digital Single Market Strategy for Europe. URL : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52015DC0192> (дата звернення: 12.07.2020).
24. European eGovernment Action Plan 2016-2020. URL : <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/european-egovernment-action-plan-2016-2020> (дата звернення: 12.07.2020).
25. Tallinn Declaration on eGovernment at the ministerial meeting during Estonian Presidency of the Council of the EU on 6 October 2017. URL : <file:///C:/Users/%D0%90%D0%B4%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%BE%D1%80/Downloads/eGovernmentMinisterialDeclarationsignedinTallinnon6October2017.pdf> (дата звернення: 12.07.2020).
26. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу : Закон України від 18 березня 2004 року № 1629-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15> (дата звернення: 12.07.2020).

Oksana Vinnyk. The role of model constituent documents (templates) in the process of digitalization of the economic sphere

The article is devoted to the problem of using model constituent documents (templates) of commercial organizations in the process of their formation, including registration procedures, in the perspective of digitalization of the economy.

The advantages of such documents and online procedures in the process of formation of business entities (saving time, money, convenience, their adequacy to restrictive measures such as anticoronavirus quarantine) are determined. The lack of adequate legal regulation of these relations and the lack of research on these issues indicate the urgency of the problem raised in this article and the need to identify ways to solve it.

The Ukrainian legislation on the possibility of using model constituent documents is analyzed and on the basis of the obtained results the following conclusions are made: general provisions on this are enshrined in codes (Civil and Commercial), and on registration procedures – in the Law on State Registration of Legal Entities, Individuals – Entrepreneurs and public formations. However, in Ukraine only the Model Charter of a limited liability company approved by the Cabinet of Ministers of Ukraine is valid.

It should be noted that in the field of economy there are various entities, the legal status of which is determined by these codes, as well as special laws: “On Collective Agricultural Enterprise”, “On Cooperation”, “On Agricultural Cooperation”, “On Farming”, etc., in which there is no mention of model constituent documents.

Unlike Ukrainian legislation, EU law (in particular, Directive 2019/1151 of 20.06.2019) provides for the widespread use of templates in the process of forming companies, taking into account the national legislation of member states on the types of such entities and related procedures.

Taking into account the results of the analysis, ways to improve Ukrainian legislation on the issues raised in this article are proposed. In particular, there is an urgent need to unify the provisions of these acts of legislation on the types of economic entities and the rejection of obsolete, similar or opaque in terms of their legal regulation of organizational and legal forms of economic entities. To ensure that the benefits of the model constituent documents are used, it is advisable to develop them for each type of legalized business entities / business organizations, and to include provisions on the use of templates in the laws determining the status of such entities.

Key words: digitalization, model constituent documents (templates), formation of business entities, improving legal regulation.

